

SIGMOND ISTVÁN

Hóhértangó

Ez elmegy címnek, de minek ide cím, kencefice, forma, blabla, jaj, ti rusnya bohócok, sosem fogjátok megtudni, hogy milyen érzés halottként bujkálni, lapulni, és ne vegyétek rosszszéven, testvérek, de ti is bekerültök a fürdőkád vizébe sorban, ti, mindannyian, közben nem győztök eleget fohászolni: szeress minket, jóisten, szeress minket, mert itt igazság tétetett. És ne ócsároljatok halálomban is, mert egyszer csak feljövök a rögek közül és szétverem ezt az egész kuplerájt, de most a bandának kellene idetántorogni, ide, hozzám, húzzad, komám, húzzad azt a nótát, hogy „...halott van az ágyam alatt, recefice, bumm...”

Hölgyeim és uraim, ez volt a bevezető tétel, mondhatjuk az először leütött akkord varázásának is, leitmotív, azaz a halál utáni élet szellemi ámokfutása.

Ne esetek letargiába, testvérek, fogjatok össze, jó erősen fogjatok össze – igazi egységben igazi düh honol –, és akkor képesek lesztek eleget tenni a törvénynek. Itt fekszem csuromvizesen, felakadt szemmel. Alázatosan jelentem, belenyugodva Isten akaratába, ezelőtt három órával visszaadtam lelkem a Teremtőnek, mivel hogy testvéreim belefojtottak egy fél kád hideg vízbe. Jolánka hörögve szól: „Jaj, de pokoli látvány!” Így, novellásan kacskaringózik elő belőle a szó, karja égnek, szemében tébolyult ragyogás. Jolánka az arám. Folyik a sunyi önigazolás: „Meg kellett tenni...” Jolánka ragoz: „A pipáját megtarthatom? (Oh, Romeo...)”

*

Előlről kellene kezdeni, de nincs vesztegetni való időm, nemsokára feltámadok, s lehet, hogy ebbe a feltámadásba fogok végleg belehalni. „Ha pezseg a vér – mondtam –, csuklik a menyasszony.” (Így kértem meg a kezét.) Jolánka pirult: „Menjen már, miket gögicsél maga?” (Ez volt az „igen”, noha állítólag már a negyedik hónapban volt, becsülöm a ringyó anyját halálában is.) Már akkor megesküdtem, hogy sokáig fogok élni utána (csak bírjam ki ezt a halált).

Ez még csak mind-mind bevezető, mérges gázként illanó, érthetetlen sorok, jelképek, gögösz aforizmák, sunyi axiómák halmaza, de egy halottnak szabad kezét adnak, megnyílt a szabadság kapuja szólásra, gondolkodásra egyaránt, lelkiismeretemet is hajóztathatom a fürdőkád hideg vizében, csak a gyermekeket ne engedjétek közel hozzám, jaj, miért oly gonosz veletek a világ? Elvette tőletek a lánclánc-eszterláncot, kaptatok helyette „kint a bárány – kint a farkas”-t, most aztán zabálhatjátok egymást alvás előtt, alvás után, álmodok lészen emésztésre alkalmas intermezzo.

*

Jolánkának az első héten leharaptam a fülét. Isten engem úgy segít: szándékosan. Csak egy cafatkát sikerült letépnem a cimpájából, ugyanis álló helyzetben öt centivel magasabban éktelenkedett a fogsorom fölött. És csimpszkodni nem csimpszkodtam soha, ez nálam elvi kérdés, körülbelül úgy kell értelmezni, mint a viccbeli hóhér esetét, aki a siralomház ajtajában tangózik az elítélt menyasszonyával, és... Távozz tőlem, gondolat, Isten közelségébe kerültem, a hóhértangó részletezése most hullagyalázás. Jolánka füle volt az eredeti téma, azaz csak egy cafatka belőle, de miért

is említém? Ja, mert a másik fülét mindig úgy tartotta, hogy ne tudjak hozzáférni soha. De ez még mindig nem tartozik a lényeghez, persze visszatérek rá, ha már felidéztem az esetet, előljáróban még annyit, hogy a harapás jólesett. A lényeg? Halott vagyok. Innen indulok ki, s ezt vihetem előre is, hátra is az időben, Jolánkáról is szót ejthetek még, hadd teljék kedve a dőgevőknek.

Halálban élni: ingyen telik a drága idő, a kereszt fénylik a koporsó fedelén, és nem tudok szabadulni a tangózó hóhér emlékeitől, vajon miért jutott eszembe, csak fenntartja a gondolatmenetet, ráadásul sehogy sem akar eszembe jutni a poén, annyira emlékszem még, hogy a menyasszony szól: „Ne olyan szorosan, kedves, összegyűrődik a kivégzés-ruhám.” (Anyám emlékére esküszöm, Jolánkával vízszintes helyzetben ismerkedtem meg, egy vaságy tetején. És egy úrinő ilyenkor mindig kezet nyújt, testvérek. Ő nem.)

*

Mondtam, hogy Jolánka kurva volt? Utálom az ilyen némbereket, akik bárca nélkül tapossák a port, már a járda is nyugdíj jogosult alattuk, de ők még mindig sziszegik hamis fogisoruk között a hóhértangó dallamát... Jaj, megint itt vagytok? Agyamra megy ez a siralomházi jelenet, hagyjatok, proletárok, én most dolgozni akarok, itt most komoly munka folyik, naplót írok, igazat, s ez lesz a bevezető utáni tárgyalás. Nos:

Halálom első napján kora reggel fojtották belém a szót. Sajnos, én hoztam a törvényt. Hát akkor ki a marha? (No comment!) Az utolsó szó jogát nem írtam elő, s ez oly tragikus helyzetet eredményezett, hogy szinte komikusnak tetszhetett a tátozás, merthogy szólni nem szólhattam, s ezek a toprongyosok képesek voltak mindössze egy fél kád vizet használni, s azt is hideget. Hát mit mondjak? Középkori módszerek, nekik már az sem elég, hogy kiszolgáltatnak újra a Teremtőnek, előbb megrugdossák a seggedet.

Mondtam, hogy Jolánka nyomta be a fejemet? Ez volt az utolsó kép, amit ellessenem adatott a világból. Arám ocsmány arcát láttam megvillanni utoljára, s azt már csak adalékként említém, hogy ezen az arcon kőröröm volt, átszellemültség és győzelem. Egyébként a megszokottnál is rusnyább arcvonások megnyugtatóan hatottak rám: Ő nem tudta, hogy az ilyen pofával megáldott némbert vasvillákról fogják leszopogatni majdan, s ez a tudat jobban esett, mint a valamikori fülharapás.

*

Banánhéjon csúsztam el, testvérek. A szóbeszéd szerint gazemberségben profi vagyok, csak hogy senki sem tudta, hogy politikusként csupán a lumpen primitív színvonalig vergődtem fel. Ez volt a baj. És a boss-góg, az is bejátszhatott, amikor kijelöltem a jutalomtárgyakat: a közös szerzemények részleges kifosztásakor a balta-lengetéssel játékot hoztam divatba, melyben a vétagoknak főszerep jutott, a teljes kifosztás fürdőkádát kapott. Engem fürdőkádra jelöltek a toprongyosok.

Aztán a koporsó. Képzeltétek el, az egyik hasadékon beoldalgott egy fénycsík, s felnyitotta a szemem. Na, mondom, szervusztok, de senki sem válaszolt, aztán meghallottam Jolánkát, ahogy dicsérte a lopott dohánnyal megtöltött pipát, az én pipámat, s hogy az nem az én számban füstölgött, biztos jele volt annak, hogy tényleg nem létezem.

Az imamalom nem tartozott a ceremóniához, siratóasszonyok enervált jajongása sem hozott álmot a szememre (no, nézd csak, még siratóasszonyokról sem gondoskodtak a toprongyosok, apropó, testvérek, ezt nem fogom elfelejteni, ti most úgy érzitek,

hogy lelketek orgazmusban fürdik, na majd leszek én nektek hormonzavar, ejaculatio praecox és balkáni sors!). Amikor a toprongyosok kiléptek a szobából, én is elhagytam a díszhüvelyt, kicsit megráztam magam, hadd lám, hány marék por és hamu valék, de semmi trottyanás, darabosan szilárd halmazállapotban nézek körül, csodálkozom: „Atyám, hát mégis a pokol...?”

Nem tudom, miért jöttetek vissza, testvérek, de a léptek hallatán besuvadtam arám ágya alá. Most is itt lakozom. És nehogy azt higgyétek, hogy szűken vagyok. Az ágyterítő a padlóig csüng alá, a kilátás annyira minimálisra csökkent, hogy nem is létezik. De ezt hamar megszoktam. Megfordulni ugyan nem tudok, a hátamon fekszem, s egyelőre így is maradok. Tulajdonképpen jó itt. A koporsóban a szemfedő gyanánt rám terített lepedővel bűbelődtem, aztán a szemembe költözött csillagok járását próbáltam követni, melyek minduntalan aláhulltak a sötétben; ez lehetett volna rossz ómen is, bevallom, hogy ez nekem is eszembe jutott, de rögtön elhessegettem a gondolatot, mert a halál utáni babona részint idegzavarban küszködő angyalokat produkál, aztán meg újra eszembe juttatta a siralomházi jelenetet, amikor az elítélt báván nézi a hóhérral tangózó menyasszonyát, s közben azon tépelődik, hogy a tangó után lambada következik-e vagy csak egy hétköznapi akasztás.

Miután elhelyezkedtem az ágy alatt, egy ideig azzal foglaltam el magam, hogy dédelgettem boldogságérzetemet, ugyanis a vékony ágyterítőn áttetszett a nappali fény, s így körülnézhettem meghitten apró otthonomban. A halál utáni élet első napján derűs önbizalommal néztem múltam felé. A derű akkor kezdett vésziesen haldokolni bennem, amikor rájöttem, hogy kultúréletet egyelőre nem élhetek, figyelmemet kénytelen leszek olyan témák felé fordítani, amelyek a politika- és gazdaságtudomány, a családjog és főleg az erkölcsstan (mondhatnám: erkölcsrendészet) fogalomkörébe tartoznak.

Testvérek, miért nem adtátok rám az ünneplő ruhát? Egy árva lepedőbe csavartak a lepralelkűek, egy valóságos szellem benyomását keltettem, de ez az érzésem rögtön elmúlt, miután a toprongyosok visszajöttek a szobába, s a hangokból ítélve kicipelték koporsómat a faskamrába. Valaki visszamaradt. Egy ideig tétozázhatott, aztán a megkönnyebbülés sóhajával huppan az ágyra, és furcsa hangokat hallatott.

Jolánka maszturbált. Ezerszer megmondtam neki, hogy egyetlenegy úrinő sem szokott délelőtti maszturbálni, azaz munkaidőben, mert ez demoralizáló hatással lehet az elvégzendő munka mennyiségére. De nem értette, hogy mi az a „demoralizáló”, nem rendelkezett vezércikk-kultúrával, tájékozatlan volt a modern izmusok háza táján, amelyek két frontra osztották az emberiséget: egyesek esküsznek a produktivitásra, mások a maszturbációra.

*

Lehet, hogy elkövettem néhány apró hibát, például kiraboltam a közös szerzeményeket, de lássátok be, hogy a helyzet reménytelensége vezetett oda, hogy a betyárbecsület lehunyta bennem a szemét, és ne vegyétek szerénytelenségnek, de egy ideig egyedül én küszködtem a jó munkahangulat megőrzésén, hogy a mindennapi tolvajlások körültekintő megszervezése lehetőleg teljes egészében kizárja a rizikófaktorokat. De hát lehetett? Egyetlenegy értekezletet sem tudtam levezetni a nemzetközi normák betartásának igényével, emlékezzetek vissza, testvérek, éppen csak megkezdtük a tárgyalást, azazhogy még csak meg sem kezdtük, a szokásos bevezetőt tartottam, örömet fejezve ki afelett, hogy ismét hiánytalanul együtt lehetünk, csakhogy már ezekben a pillanatokban Jolánka alatt rengett az ágy. Ilyen körülmények között bennem

is lekonyult a lelkesedés, nem csodálkozom, hogy elszunnyadt öntudatom nem volt hajlandó ébren maradni.

Rudikám, te hoztad a nőt. Ezt a néember formájú retyerutyát, ezt a lottyadt elméjű csicsesincset, ezt a kazaránvalagú üstököslotyót, hogy az áldott jó Isten feledkezzék meg rólad és székrekedéses pereputtyaidról, miért kellett neked beoldalogni az istállóba azon a szép őszi délutánon, amikor csend és béke honol az elmében és a testben, és akkor az ember arra ébred, hogy valaki merően nézi, közről, arasznyiról, szemében alázat és könny, könyörgés és éhség, szájából rothadt halak bűze áramlik, s mire észbe kapnál, mellekre hajtja a fejét és telezokogja az ingedet, bőrdön érzed a könny és a nyál sikamlós váladékának undorító vegyületét, „Tátá! – mondja a rém. – Itt vagyok, tátá!”

Ó, hogy nyújtottam a kezem! Ó, hogy meggémberedtek az ujjaim! Ó, hogy átfogtam volna a nyakát! Ó, hogy szorítottam volna rajta egy isteneset, de az a nyamvatag göcsört, az a gúlafejú héja belekapaszkodott a hajamba, „Szeretlek, tátá!” – zokogta, s egyik kezével váratlan manőverre ragadtatta magát, két ujjbegye közé csippentette szemhéjamat és jojt játszott vele, amit soha senki nem merészelt elkövetni velem. Rudikám utólagos bevallása szerint ez volt az úgynevezett „bilihecc” (sosem fogom megtudni, hogy miért bili és miért hecc), amit állítólag még a fakírok sem tudnak röhögés nélkül kibírni, pedig azok komoly emberek, nem mint én és Daday, aki ugyan ipszilonnal írja a nevét, de ott aludt mellettem az istálló egyik szögletében.

– Mi van? – kérdezte Daday, mivel a bilihecc nem volt kimondottan szordinós játék.

– Menj át a bácsihoz – biztattam Rudikámat.

– Vajon a bácsi akarja? – habozott a rém, de elengedte a szemhéjamat, s elindult négykézláb Daday felé.

Olyan kedves volt az az őszi délután. Dadayt harmadszor sikerült kizsebelnem azon a héten, Rudikám érkezése előtt tettem szert a legnagyobb zsákmányra, ami karácsonyi ajándéknak is beillett volna, nevezetesen egy patinás rézmozsarat emeltem ki a hóna alól, amin egyáltalán nem csodálkoztam, Dadayval kapcsolatban ugyanis elszoktam a csodálkozástól, tudomásul vettem, hogy egy rézmozsarat visel a hóna alatt és ennyi. Azt majd neki kell tudomásul vennie, hogy valami hiányzik a hóna alól, például egy rézmozsár. A szerzeményen felbátorodva megpróbáltam a másik hóna alatt is házkutatást végezni, és jó volt velem az Isten, mert találtam egy kolompot. Daday nem volt kimondottan hülye, mondhatnám azt is, hogy tuíajdonképpen egyáltalán nem volt hülye, de az vesse rám az első követ, akinek nem jutott volna eszébe feltenni a kérdést: miért visel Daday egy kolompot a hóna alatt?

De álljon meg a menet. Én most nem Dadayról akartam mesélni, hanem a légköről, ami egyáltalán nem volt vészjósló. E sorok olvasói emlékezhetnek rá, hogy ezelőtt néhány sorral azt a kijelentést tettem, hogy kedves volt az az őszi délután. Most újrafogalmazom: szép, családias volt az az őszi délután. Azért családias, mert Daday halk horkolása zsongott egyfolytában, ez volt egyébként az egyetlen hangeffektus, amit nemcsak a kellemdús hangok iránti kifinomult érzékenységemnek köszönhetően éreztem családiasnak, hanem mert kitűnő hangkeretet biztosított számomra, hogy a rézmozsarat és a kolompot elhelyezzem a hónom alatt. A kolompügy fogalmaztatta meg bennem a kételyt Daday elméleti állapotának jelenlegi helyzetét illetően, azazhogy hülye-e vagy sem, ha igen, mennyire, s ha nem, akkor az utóbbi kérdés körülbelül olyan talány marad, mint a bilihecc fennköltiségevel kapcsolatos kérdéscsoport. Csakhogy itt megint előrefutottam a történetben. Be akarom tartani a dolgok kronologikus sorrendjét, de állandóan közbeszól valaki bennem, olykor még a legkényesebb helyzetekben is,

példának okáért most, amikor Rudikám félúton van köztem és Daday között. Kénytelen vagyok Rudikámat kimerevíteni egy pillanatra, egyik térde a levegőben, másik a szalmán, szóval ebben a zsidbasztó helyzetben hagyom magára, amíg egy igen fontos elvi kérdést sikerül megfejtennem.

Testvérek, sosem vallottam be nektek, hogy vélekedésem szerint nincs a világon olyan dolog, legyen az tett, szó vagy gondolat, amelyben ne volna valamelyes fennköltség. Ha valaki számon kérné tőlem a kannibalizmus és a proietkult fennköltségét, lehet, hogy zavarba jönnék, de hogy ezt soha senki nem kérte számon tőlem, nem vesztegetem rá az időt. Ezzel szemben reális gondot okozott számomra a bilihecc fennköltségének a megfejtése. A témát megpróbáltam többfelől is megközelíteni, de nemsokára rájöttem, hogy az egyetlen megközelítési forma egy olyan cselekvéshez kapcsolódik, amelynek során Rudikám biliheccet hajt végre Dadayn. Ebben az esetben a fennköltség, mint a tett szellemi járuléka, könnyen felfedezhető volna számomra.

Na most visszatérhetnék Rudikámhoz, de közben eszembe jutott, hogy a gondolkodás a szellem vitustánca. Belátom, hogy bődületes dolgok jutnak eszembe, arról nem is beszélve, hogy részemről meggondolatlanságnak számít szelektív kijelentéseket tenni, mert a leírt gondolat – még akkor is, ha nyomdakész – bumeráng-hatással lehet a gondolkodási folyamatra. Az én esetemben nemcsak visszatér, hanem agyonüt, legalábbis szétzilál. Megpróbálom összeszedgetni a gondolatcserepeket: egy halott elmélkedik az ágy alatt, Jolánka maszturbál, légyott-trió hóhérral, Rudikám és a csicsesincs, bilihecc, rézmozsár kolomppal, ismerkedés vaságyon, családi hangulat az istállóban, koporsó a faskamrában – mindezek más-más időben várják a folytatást, miközben Rudikám zsidbadtan, kimerevítvé rostokol, és jaj, bög a tehén. Szeretném sorba venni mindezeket, csak hogy a tehénbögés széttroncsolja a kronológiát, nincs más megoldás: elmesélem a tehenet.

*

Minden tehénnek négy lába van. Daday szerint a bikának is négy lába van, a különbség a két teremtmény között csak a tejelés szándékában mutatkozik meg, a tehén ugyanis szívesen tejel, a bika tejelési készsége erősen megkérdőjelezhető, noha nem kizárt, hogy kitartó meggyőző munkával tejelésre lehet ösztökélni. Daday vélekedése szerint a tejelési szándéknak csakis a szellemi szférákban lehet megtalálni a titkait.

Mindezekből arra a következtetésre jutottam, hogy Daday nem tekinthető állattenyésztési szakembernek, és hiába tettem erőfeszítéseket ez irányban, azaz hogy bevezessem az állati létforma elementáris tudnivalóinak a tárgykörébe, ami a látványosan csüngő biológiai tényezők megtekintésében, esetleg kitapogatásában állott volna.

– Hagyjuk ezt – mondta Daday, leült a tehénnel szemközt, s annak szeme közé nézve, makacsul folytatta gondolatátviteli próbálkozásait.

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy félsötét volt, úgyhogy az a látványos csüngés nem is volt olyan látványos, s ami a kitapogatási eljárást illeti, semmiféle lelkesítő ösztökélést nem éreztem ez irányban, nemcsak azért, mert az élet eddigelé megkímélt attól, hogy állatok lába közé nyúljaljak, de rangon alulinak is éreztem az ilyenfajta ténymegállapító módszereket. Számomra természetesnek tűnt, hogy Dadayt, aki ugyan nem volt elmebajos, de – hogy úgy mondjam – megnyilvánulásaiban volt valami excentrikus báj (egyszóval, sokszor egészen hülye volt), tehát, hogy Dadayt arra predesztinálta a sorsa, hogy kettőnk közül ő hajtsa végre az alantasabb feladatokat,

lévén, hogy kis létszámú bandánkban nekem jutott a vezető beosztás, Daday pedig a nép szerepét töltötte be. Csakhogy milyen a nép? Innen, felülről nézve, Daday mint nép úgyszólván heterogén volt, ezt nemcsak heteroklitikus megnyilvánulásain mértem le, hanem egymástól homlokegyenest elűtő cselekedeteiből is; Dadayban többféle ember élt, az egyik kitartóan szuggerálta a tehenet (ez volt az értelmiségi), a másik elkezdte rugdosni a tehén farát (ez volt a proletár), sőt, egy adott pillanatban erőszakosabb eszközökhöz is folyamodott, nevezetesen egy vastag lécdarabhoz, amivel a tehén szeme közé sújtott, imígyen próbálva rávenni a megátkozottat az alázatra (ez volt Dadayban a bányarém).

Három variáns van. Ez a tehén vagy jellemes, vagy csak hülye, de az is lehet, hogy bika volt.

– A szemformája tehenes – makacskodott Daday, s amikor már véres volt az állat feje, és elkezdett hasonlítani egy riadt óriás nyuszihoz, Dadayban a proletárok abba-hagyták az akciót, az értelmiségi meg elhevert az istálló egyik szögletében.

*

Nehogy azt higgyétek, testvérek, hogy ezzel a tehenügyet végleg letudtam, egyszerűen csak arról van szó, hogy valami ellenállhatatlan vágy jótéteményre ösztökél, csak még azt nem tudom, hogy kivel szemben gyakoroljam ezt a nem is tudatos, inkább ösztöneimből fakadó örömszerzést. Legszívesebben a tehenet választanám ki erre a célra (szerintem bika volt, de erről később fogok értekezni), a többiek közül egyik sem érdemelne még egy aprócska mosolyfakasztó jótéteményecskét sem. Így hát újabb döntést kellett hogy hozzak: saját magamnak fogok örömet szerezni, én vagyok ugyanis az egyedüli, aki ezt feltétlenül kiérdemeltem. Lehetőségeim korlátozottak ugyan, de szelídek, s ez jól is illik hozzám, mert a szelídség nálam nemcsak tulajdonság, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is. Szóval, emlékezzünk. Arra a pillanatra emlékezzünk, amikor Jolánka ott állt az istálló ajtajában, körülbelül olyan szerencsétlenül, mint a gombok között a lófiggomba.

Gyeride, mondom, és jött szaporán, és befeküdt mellém; hogy hívnak, kérdem, de nem válaszol, csak hálásan mereszti a szemét. A némbor kéznél volt... Ment a vonat. Beszálltam rendesen, s alig néztem körül, máris sípolt bennem valami, hát mondom, ez egy rafinált szerkentyű, egyáltalán nem tűnik vicinálisnak, sokoldalúan fejlett közép-európai kultúrdög, na, szóval ott szomorodtam el a vasúgy tetején, pedig bizony mondom néktek, akkor még nem tudtam, hogy ő lesz az arám. Már félálomban voltam, amikor hallom, hogy továbbmegy a vonat, elől a postakocsi, az ajtóban Rudikám és Daday osztogatják egymásnak a belépőt. Úgy nézett ki, hogy az életnek van némi értelme, azóta kiderült, hogy csak némi értelme van. Persze halott státusban könnyűnek tűnik értékelmelési kérdésekben véleményt nyilvánítani, a legeslegigazabb szabadság állapotában, amikor az ember megszabadul a földi hívságoktól, a fejadagtól és a retyerutyáktól, sőt még a rézmozsarok sem lelkesítik, a tűzhely melegét sem kívánja vissza, mert az elmúlás fenségében megtanulta, hogy a tűzokádók, kardnyelők, politruk trónnájderek és dilettáns bohócok egy tőről fakadnak a bárca nélkül lézengő szajhákkkal, de nem politizálok, testvérek, egy halott ne politizáljon, egy halott csak a kultúréletben jeleskedhet, a szellemek kórusában hallathatja a hangját (Fel, fel, ti rabjai a földnek...), közben nézem a hóhértangót, s arra gondolok, hogy tennék-e valamelyes szolgálatot az emberiségnek, ha kimásznék az ágy alól és megmutatnám magam a fejem fölött maszturbáló Jolánkának. Istenem, de szépen múlna ki. Két karját szétvetné, és lefogadom, hogy dezdemonás hörgéseket hallatna, arra viszont már nem volna ideje, hogy

vergődjek egy kicsit a párnák között, ágya mellett készenlétben állna egy vasvillás alak, akit szolgálattételre hívtam elő, mert mondtam néktek, testvérek, ne ócsároljatok halálomban is, mert egyszer csak feljövök a rögek közül, és szétverem ezt az egész kuplerájt. Közben rájöttem valami egészen csodálatosra: itt vagyok! Feljöttem. És szétverem. Olyan lassan fogom szétverni, hogy észre sem veszitek. Apró cafatokra szedem a lelketek, beülök a gondolataitok közé, gejzír leszek és dinamit, hullaszag és mákony, nyaktiló és demokratikus átmenet, amíg élő holtakból halott élőkké váltok mindannyian, mert nem érdemeltek sem életet, sem halált, sem kegyelmet, sem bűnbocsánatot, semmit sem érdemeltek, ganék!

*

Jolánkának lófeje volt és fatarósan nézett. Hogy milyen a fataró nézés, nem tudnám közérthetően megfogalmazni, de ha valakit nagyon érdekel, nézzen szembe Jolánkával, és rögtön megtudja. Jolánka bizonyára rengeteg erőnnel rendelkezett, de ezeket ügyesen titkolta mindvégig. Az egyetlen, ami szemmel látható volt, lófejéhez kapcsolódott, ugyanis testi mivoltának legocsmányabb részét meglepően kecsesen tartotta, sokkal kecsesebben, mint egy ló, s ezt igen sokra értékelte mindenki. Valószínűleg ennek köszönhetette sikereit is. Megismerkedésünk másnapján újra megjelent az istálló ajtajában, ezúttal másodmagával. Kísérője egy hirtelenszőke, nyakendős alak volt, akinek sosem tudtam meg a nevét, de rögtön látszott rajta, hogy egyike lehet azon kivételeknek, akiket Isten nem a saját képére teremtett.

– Jaj! – mondta Jolánka szégyenlősen. – Itthon vannak?

– Miért? – kérdezte Daday. – Mit akarsz vele?

– Hát... – mondta Jolánka, és fatarósan nézett.

Daday ebből rögtön megértette, hogy mit kell tennie. Rudikámban is mocoroghattott valami intuíció, mert elővette a gurnikat. Talán nyolc perc telhetett el a szőke belépése óta, s máris ott találhattuk a tehén hátára kötve. Jellemző ezekre a nemistenképéretteremtettekre, hogy zokon vette a dolgot, azazhogy igen durva megnyilvánulásokra ragadtatta magát, imígyen közölve tiltakozását, ami a számára kiutalt tehénhátat illeti.

Másnap Jolánka megjelent egy kopasszal, akiről kiderült, hogy rokonszenves felesége is van. A kopaszt természetesen rákötöttük a szőkére. Ez némiképp bonyolította a helyzetet, olyan értelemben, hogy a családi hangulat csorbát szenvedett. Mindez abból eredt, hogy a szőke nehezen élt a kopasszal a hátán. Lehet, hogy a ránehezülő súly miatt, de az sem kizárt, hogy politikai meggyőződésük ellentmondott egymásnak. Szerintem a szőke parlamentáris demokráciát akart, a kopasznak megfelelt volna akármi, azzal a kikötéssel, hogy állítsák vissza a rabszolgaság intézményét. Ezt azokból a tekintetekből következtettem, amelyekkel megtisztelt minket.

Testvérek, köztem és a máltai lovagrend között vajmi kevés a kapcsolat, noha lelki összetevőink között lehet némi azonosság, ugyanis számtalanszor megállapíthattam magamról, hogy jó vagyok, megértő és segítőkész, időnként szinte a szamaritánusságig fokozva a jótékonykodást. Isten a megmondhatója, hogy például a szőkével szemben igen barátságos voltam, ugyanis mélyen átéreztem sanyarú helyzetét (képzelték el, milyen lehet egy tehén hátára kötve keresni az élet értelmét?!), és amikor torkaszakadtából ordított, friss rongyot tömtem a szájába, sosem tettem vissza azt a nyálas zsebkendőt, amit időnként sikerült kiöklöndöznie szájüregéből. És nyitott voltam a szőke politikai jellegű követeléseire, amit ugyan artikulálatlan szómorzsákból voltam kénytelen kikövetkeztetni, ugyanis a zsebkendő árnyékából előtörő hörgések eléggé

kevés információt hoztak a külvilágra, de annyit megértettem, hogy a szőke a demokrácia mellett tör lándzsát, és ez egy az egyben megfelelt az én elképzeléseimnek is, mert nálam a demokrácia nemcsak egyszerű hit, meggyőződés és hóhérképző gmk, hanem életforma is.

Igen ám! Csakhogy a szőke privilegiált helyzetben volt, mert melegítette a tehén. Ezen mélyen elgondolkoztam. Sőt! Szemmel láthatóan a kopasz is mélyen elgondolkozott ezen, bizonyára kínosan érintette a dolog, nem mintha alacsonyabbrendűségi érzéseket fakasztott volna benne, ennek éppen az ellenkezőjét lehetett tapasztalni, hiszen vergődés közben minduntalan belerúgott a szőkébe, hanem – hogy úgy mondjam – valamiféle lelki káoszt eredményezett nála, mondhatnám koncentrációs görcsnek is, ugyanis nem jutott eszébe a lakcíme, ahol rokonszenves feleségét felkereshetnének. Negyvennyolc órának kellett elteltie, hogy eszébe jusson. Ez szerintem politikai érettségének köszönhető, ugyanis valószínűnek látszott, hogy hitében megrendülve lemondott a rabszolgatartói idillről és áttért a kulináris demokráciára.

Testvérek, nálam a közérthetőség nem jelenti mindössze a kapcsolatteremtés jellemzőjét és zálogát, hanem – hogy is mondjam – életforma is. Ezért kénytelen vagyok némi kitérőt tenni, ismét megszakítva az események kronologikus sorrendjét, mert csak úgy tudok megszabadulni e napló politikai vetületeitől, ha egészen belevetem magam a politikába, amely nap mint nap meghatározta sorsunk alakulását, a reggeli kakálástól az esti imáig. Emlékezhettek, testvérek, hogy nálunk igen jól működött a demokrácia. Én voltam a kormánypárt, Daday az ellenzék. Jolánka és Rudikám szerepköre az államtitkok kategóriájához tartozott. Volt egy olyan pillanat, amikor az ellenzék azzal támadott, hogy elloptam hóna alól a rézmozsarát és a kolompot. Nem a vádaskodás érdemi része, azaz tartalma esett rosszul, hanem maga a vádaskodás mint ellenzéki magatartás tűnt anakronisztikusnak, éppen ezért felmerült bennem a gondolat, hogy bevezetem a diktatúrát. Persze megpróbáltam erős küzdelmet vívni ellene, hiszen olyan békésen megvoltunk egymással, mert én mindig sokat adtam a jogok és kötelezettségek méltányos elosztására. Én voltam illetékes a törvényhozói, végrehajtói és törvénykezési ügyekben, átvettem a bel- és külpolitikai tárcát, az ipari, mezőgazdasági és katonai feladatokat, valamint a kémszolgálatot. Az ellenzéket teljes mellszélességgben bevezettem a kormányzásba. Daday felelt ugyanis az ökológiai kérdésekért (az istálló tisztában tartása, a gané kihányása), valamint ő volt a kormány szóvivője is. Daday sokszor intézett szöveget a néphez, ilyenkor én voltam a nép egygyé olvadt, kompakt tömege. A speciális feladatokat Jolánka és Rudikám látták el, az előbbi éjt nappallá téve hozta a valutát, Rudikám pedig látványos szorgalommal dezinformálta a közvéleményt (ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy Daday sosem szerzett tudomást a valóságos valutaalapról).

Szépen élünk, testvérek. Úgyhogy nem én döntöttem el, hanem a kényszer vitt rá, hogy bevezessem a diktatúrát. Rájöttem arra, hogy a tehénre kötött szőke a kopasszal a hátán ellentmond humanitárius elveimnek és a demokratikus kibontakozást sem segíti elő, tehát de facto két megoldás adódott: vagy bevezetem a diktatúrát, vagy elengedem a szőkét. Szívem szerint ez utóbbi megoldást választottam volna, lévén, hogy nálam a keresztényi szeretet is életforma, csakhogy az élet ebbe is beleszólt, kíméletlenül, vadul és pimaszul (istenem, hogy utálok, amikor az élet ilyen bili-hecces!), ugyanis a szőkét nem lehetett kihúzni a kopasz alól, nemcsak azért, mert rá volt kötve, de látszott a tehenen is, hogy hozzászokott a terhek elviseléséhez, sőt már igényli is, arról nem is beszélve, hogy a tehenen tornyosuló embergúla jól beleillett a családi hangulatba. Így hát bevezettem a diktatúrát. Ehhez az is hozzájárult, hogy az

ellenzék benyújtott egy interpellációt, amelynek az volt a lényege, hogy mikor megyek már a kurva anyámba. Rudikámmal azon morfondíroztunk egy ideig, hogy Dadayt is felkötjük a tehenre, azaz a kopaszra, az a gúla is jobban mutatott volna, mint kompozíció, esztétikum és uramistennehagyjmagamramertkiröhgömbabelemet, csakhogy a gúlát igen súlyosnak éreztük ebben az idillikus formában (a tehen is családtaggá nemesült, őt is kímélni kellett), jobbnak láttuk tehát Dadayt az ajtóhoz láncolni egy ideig. Rudikám azt a feladatot kapta, hogy próbáljon meg minden elképzelhető eszközt felhasználni, hogy Dadayt visszavehesse az élet normális medrébe. Ehhez Rudikám olyan tudatformáló erőfeszítéseket kellett hogy tegyen, amelyek közül a bilihecc mutatkozott a legeredményesebbnek. Daday olyan puha lett, mint a friss tehéntrágya, szemében a kiszikkadt ellenzéki gőgöt felváltotta a riadalom, de ez csak a szeretet, az áhítat, a ragaszkodás és a csodát látók egymást váltó érzelmi riadalma volt, a bölcsesség előtti tisztelgés és a néma bálványimádát.

Rudikámnak igen nagy szerep jutott ebben az időben, ő látta el ugyanis a besúgással kapcsolatos teendőket. Láthatóan mély átéléssel és látványos szorgalommal vetette bele magát a munkába. Például mindennap hosszú szónoklatokat tartott a besúgók ellen, egy nap pedig cáfolhatatlan érvekkel bebizonyította, hogy a szőke és a kopasz, igen fondorlatos módon, anyává tették a tehenet. Ennek nyilvánvaló következménye az volt, hogy a tehen nem tejelt. Hogy sosem tejelt, ezt elhanyagolható mellékkörülménynek tekintettük mindannyian, viszont Rudikám vaslogikája olyan hatással volt a szókére és a kopaszra, hogy töredelmesen beismerték önmagában csak szégyenletes, de ugyanakkor nemzetellenes tettüket, sőt még azt is bevallották, hogy ha nem következett volna be nyilvános leleplezésük, arra vetemedtek volna, hogy semmibe véve területi érintetlenségünkhöz való jogunkat és szuverén hatalmunkat az istálló felett, egymást is anyává tegyék.

Ezek után nem volt más megoldás, elhozattam a kopasz rokonszenves feleségét.

*

Dadayból az úriemberség már gyermekkorában eltávozott. Ennek köszönhetően gyermeketeg ötletei híjával voltak a jólneveltség legelemibb ismérveinek. Csakis Dadaynak juthatott eszébe, hogy prézlizzük le a szőke hátát. Egy emberi hát leprézliése önmagában nem tekinthető sem embernemesítő, sem erkölcsromboló tevékenységnek, s noha nem nagyon értettem egyet vele, hagytam Dadayt, hogy megfelelő keretet biztosítson a kopasz rokonszenves feleségének a fogadására. De ezt majd később részletezem. Egyelőre azt kell tisztáznom, hogy miért éreztem Dadayt kimondottan ellenszenvesnek, amikor először jelent meg az istállóban.

Az ellenszenvhez nyilvánvalóan az is hozzájárult, hogy Daday a későbbiekől eltérően igen közlékenynek bizonyult. Bejött, egy kicsit nézett, és köszönés helyett így szólt:

– A tehéntrágya és a kengurutakony közötti értékrendbeli különbségeket nem azok minőségi összetevőiben kell felkutatni. Egyetlen hatalom van: a mennyiség.

A kenguruornedv populárisabb megfogalmazásán megütköztem ugyan, de meg kellett állapítanom, hogy egy olyan elmével gyarapodott az istálló össz-szellemisége, amely minden bizonnal elősegíti... Ezt most megszakítom, testvérek. Mert nem ez volt az első gondolatom. Azt is csak később derítettem ki, hogy Daday nem tekinthető állattenyésztési szakembernek. Első megjelenésekor csakis abban voltam biztos, hogy nem ő a Messiás. És az is világos volt számomra, hogy az első Daday-axióma az élet értelmét, folyamatának buktatóit és végcélját próbálja megfogalmazni. Akkor még nem döntöttem

Daday istállóbeli státusa felől, de hogy ellenzékszagot árasztott magából, jelenlétét létszükségletűnek minősítettem. Persze csak menet közben derült ki, hogy a feladat gladiatori, azaz antagonisztikus. Elméletileg ugyanis én mindig a közösségi tulajdon híve voltam, az „egy fogkefe, egy feleség” közös használatáért szálltam síkra, azért csak elméletileg, mert nem volt sem fogkefém, sem feleségem, így nehezen tudtam bizonyítani elméletem életképességét. Viszont: meg tudtam érteni az elhajlókat is, a magántulajdonért küszködőket, a mi esetünkben Dadayt, aki igen komoly erőfeszítéseket tett tulajdona megőrzése érdekében (lásd rézmozsár és kolomp). Azt viszont nem voltam képes kideríteni, hogy honnan volt prézlije. Arról nem is beszélve, hogy elképzelni sem tudtam, hol raktározta el azt a félkilónyi prézlit, hiszen nem volt egy olyan éjszaka, hogy Dadayt ne motoztam volna meg, százszázalékos biztonsággal fel tudtam sorolni azokat a tárgyakat, amelyeket meghagytam nála, s azokat is, amelyeket – fentebbi elméletem életképességét bizonyítandó – elkoboztam tőle.

Dadayt ritkán láttam ragyogni, de amikor elővette a prézlicsomagot, ragyogott. És akkor is ragyogott, amikor letépte a szőke hátáról az inget, a lemeztelenített hátat bekente valami ragacsos lével, majd igen körültekintően felvezette a bőre a fél kiló prézlit, vigyázva arra, hogy az anyag egyenletesen lepje be a felületet. Na most. Tudni kell azt, hogy a kopasz két és fél napja nem étkezett. Hogy elkerüljem a körülményes megfogalmazást: éhezett, mint egy állat. Azért, mint egy állat, mert hiányzott belőle a túsérénye, s ebből kifolyólag egyfolytában ételért rimázkodott. Néha hörgött is, de nem állandóan.

Jolánka akkor már ott lógott a tehenen. Azaz a tehén egyik oldalán. Vertikálisan, természetesen, tehát lábbal lefele. A kopasz egyik karját kiszabadítottuk a kötelékek közül, s úgy kötöttük rá a Jolánka derekára, hogy a látszat egyértelmű legyen: a kopasz megpróbálja maga mellé húzni Jolánkát. Egyáltalán nem tekinthető mellékkörülménynek, hogy Jolánka úgyszólván teljesen meztelen volt. Azért „úgyszólván”, mert az órájától nem volt hajlandó megválni (vannak emberek, akik élnek-halnak a családi örökséért). A pozitúra, amelybe Jolánkát belekényszerítette az össznépi akarat, nem lehetett kimondottan kényelmes, s ezt ellensúlyozandó, Jolánka állandóan kalimpált a lábával. Na most. Egy dolog nézni párnázott női lábakat, melyeken a kerekded comb-rész kelti fel a legnagyobb érdeklődést, különösen ha mozgásban van, s egészen más dolog, ha ezek a lábak tulajdonképpen pipaszár benyomást keltő göcsörtös csülkök. Jolánka ez utóbbit tudta bemutatni, de még így is sajátos hangulatot keltett a szemlélőben.

A kopasz rokonszenves feleségén piros ruha volt. Nem hiszem, hogy alkalmi ruhának lehetett tekinteni, lévén, hogy nem volt rajta sem fodor, sem csipke, sem pajette, a szoknyarész sem volt pliszírozott, csak egyszerűen piros volt. Nekem ez tűnt fel. A kopasz rokonszenves feleségének ennél fontosabb dolgok is feltűnhettek. Szólni nem szólt, legalábbis egyelőre, ugyanis ezek voltak az élménybegyűjtő pillanatok. Hát volt mit begyűjtenie. Miközben a kopasz nyalta a szőke meztelen hátáról a prézlit, Jolánka istentelen csórorsága kilátástalanságot sugallt, a tehén vadul bőgött, s hogy a zeneművészet is képviseltesse magát valamivel, Rudikám szájharmonikán adott elő egy közismert Strauss-keringőt.

A kopasz rokonszenves felesége hosszan nézte a férjét, akire leginkább az ütemes legelés volt jellemző. Próbáltam kiolvasni a nő szeméből a mélyértelműséget, de semmi himnusz nagyságrendű érzéstöltet nem csillogott a szemében. Ez a szem opálos volt, fénytelen és kifejezéstelen, mondhatnám azt is, hogy misztikus. E szem gazdája nem látszott művészettörténésznek, de azért látszott rajta, hogy értékelni tudja a látványt.

A kompozíció esztétikumát, amelyre igen jellemző volt a különféle művészeti ágak demokratikus jelenléte, valamelyes mértékben negatívan befolyásolta a szőke viszonyulása a kompozíció egészéhez, ugyanis neki semmit sem kellett volna csinálnia, csak hosszan elnézni a messzeségbe. Ehelyett igen parlagi kifejezéseket használva, megbontotta az idillikusan kellemes összhangot.

– Hogy hívják a szőkét? – kérdezte a kopasz rokonszenves felesége, nyilvánvalóan neki is feltűnt, hogy a varázs megtörése kinek köszönhető.

– Nincs neve – mondtam.

– Jellemző – bólogatott a nő, aztán előkotort egy szál szegfűt a táskájából, s a virágot felhussintotta a szőke hátára.

A kopasz sírt. Szájában lógott a szegfű és sírt. Mégsem sajnálta senki, mert ő volt az egyetlen, aki nemrég lakott jól. Nekem már fel sem tűnt, hogy a Strauss-keringő hangjai megállás nélkül keringtek a levegőben, de a kopasz rokonszenves felesége honorálni próbálta erőfeszítéseinket.

– Dáméválsz van?

– Nálunk a dáméválsz úgyszólván kötelező – kedveskedtem.

Az ezt követő órákról csak annyit mondhatok, hogy „jaj”. De ez nem a fájdalom jajkiáltása, hanem a megtisztulásé. Volt egy olyan pillanat is, amikor Daday önfeledt vihogása keltette fel a figyelmet, én magam pedig – hogy úgy mondjam – született táncművészként teljesítettem a legmagasabb rendű igényeket is. Már nem emlékszem, hogy a piros ruha hogyan került az istálló ajtajára, de egyszer csak ott csüngött. És nem folytattunk le semmiféle tárgyalást, de a kopasz rokonszenves felesége elválhatott a kopasztól, mert a nő rabjává tett, azaz magához tépett, felfalt, megemésztett. Reggel-fele Daday fehérneműdarabjait – némileg szétmarcangolt állapotban – a tehén alatt találtuk meg, rajtam a piros ruha feszült, s mi sem volt természetesebb, hogy a szőke igen lehurbolt, de még mindig rokonszenves exfelesége Strauss-zenére „meztelenkedett”, elég vadul, amit az immár mozdulatlanra merevedett Jolánka rosszálló arckifejezéssel szemlélt.

Ez volt a forradalmi változás napja. Lelkünkől elüldöztük az előítéleteket, s aktív hívei lévén a demokratikus kibontakozásnak, szabadon engedték a tehenet. Csak-hogy milyen a tehén? Nemcsak abban hasonlít az emberhez, hogy mindketten az emlősök – hogy úgy mondjam – zsenáns kategóriájának tartozékai, de abban is, hogy nincs igénye a szabadság. Meg kellett gyűjtani a farkát, hogy kirohanjon a szabad levegőre. Egyáltalán nem tekinthető mellékkörülménynek, hogy a tehén magával vitte a szomorú szőkét, a síró kopaszt és a rosszálló arckifejezésű Jolánkát. Egy ideig búslakodtam utánuk, mert a családszeretet nemcsak lelki életem egyik meghatározója, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is. Isten vezérelje mindannyiukat a szabadság útján a kikelet felé. Egyszer talán sikerülni fog megfajniuk a tehenet, s ez lesz számukra a beteljesedés. Küldtem utánuk egy testvéri áment, s valami igen mélyen szántó lelki béke honolt volna bennem, ha az az utálatos Daday nem lengetett volna meg egy félkilós zacskócskát az orrom előtt.

– Még van prézlim – nézett rám jelentősegteljesen.

Akkor éreztem először, hogy csírárt hajtott bennem egy apró magocska: az ember-szabású diktatúra.

*

Rudikám első megjelenése nem a tátázási akció miatt keltett pánikot bennem, még a biliheccet is meg tudtam volna bocsátani neki, ha Dadayn már akkor végrehajtja azt a

szellempezsdító szemcsacsacsát, csakhogy Dadayban volt annyi lélekjelenlét, hogy ne várja ki tétlenül a kritikus pillanatot, előkapta hóna alól a rézmozsarat, s már csak arra várhattunk, hogy Rudikám magához tér-e egyáltalán, ha már úgy hozta a sors, hogy az istálló félhomályában mozsártörésre adta a fejét. Akkor még az a gondolat foglalkoztatott, hogy hova hantoljuk el Rudikámat, eszembe sem jutott, hogy a rézmozsár abban a pillanatban az én hónom alatt tartózkodott, tehát Daday csak képzeletben kaphatta elő azt a patinás konyhai műtyűt, hogy eleget tegyen vele az isteni akaratnak.

Rudikámnak tulajdonképpen emberformája volt, de minél többet nézted, annál biztosabb lehettél benne, hogy akármelyik pillanatban kimászhat egy giliszta a fülkagylójából. Pánikérzetem tehát a csúszómászók iránti fóbiámmal magyarázható. Rudikám, mint látvány, nem tartozott a szellemi élmények közé, a szemében látható permanens napfogyatkozás pedig kétségessé tette evilágiságát, ugyanis háromnegyed részben lera-gadt szemhéjával csak deréktól lefele láthatta az embert, s általában a világ dolgait. Daday szerint ezzel magyarázható fajtalanzkodásra való hajlama is, nem beszélve arról, hogy a gyengébb nemben nem a lélek tisztasága, az arc üdesége és a hatványok bája ragadta meg képzeletét, hanem a dőre tompor és szomszédai hozták izgalomba.

Az eddig elmondottakból kiderült, hogy sajnos Rudikám magához tért a Daday-féle mozsársokkból, s arra a kérdésre, hogy mivel tudná hasznossá tenni magát, vagyis hogy mihez ért, kellő szerénységgel és illő alázattal közölte, hogy a szakmai képzésében fellelhető hiátusok némileg lecsökkentették a kezdetben még igen széles skálán mozgó érdeklődési területét, amit viszont tökéletesen elsajátított, az a biliheccen kívül abbeli képessége, hogy bármikor meg tud enni egy élő békát, s mindezek mellett elővette a kolompomat a hóna alól.

– Akkor fejd meg a tehenet – mondta Daday, s ez számomra is méltányosnak tűnt.

Rudikám sötétedéstől sötétedésig próbálkozott egyfolytában, de hogy a klasszikus fejéstechnikai módszerek nem vezettek eredményre, megpróbálkozott egy egzotikusabb módszerrel, mondhatjuk naturálisnak is, röviden orálisnak. Rudikámnak nem esett nehezére beleképzelnie magát az állati létformába, s miközben napfogyatkozásra ítélt szemével megcélózta az objektumot, fejével nagyokat bökött az állat hasán, miközben sikerült kétdecinyit kikortyolnia... Testvérek, nem folytatom, mert szerintem ez a tehén bika volt, s legendás jóérzésem tiltakozik az ellen, hogy tovább boncolgassam az amúgy is mellékvágányra terelődött eseményeket. Még csak annyit: a sajátos bikaszéldítési módszerek szemlélése kívül esik a munka fogalomkörén. Márpedig én munkára születtem. A produktív munka körütekintő megszervezése számomra nemcsak kedves időtöltés és hazafias kötelesség, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is.

Emlékeztetek rá, testvérek, hogy mindenfajta emberi tevékenység a hazát szolgálja. Rudikám azzal szolgálta a hazát, hogy mindennap megevett egy békát. És nem akárhogyan. Reggel nyolckor beállt a minorita templom elé egy élő békával a kezében. Amikor legalább már tízen vették körül, Rudikám kinyitotta a száját, majd leharapta a béka egyik lábát. Úgyszólván mindenki mozgásba lendült. Rudikám békálábat majszoló szája, a kezében ficánkoló fellábu béka, a báméskodók immár huszonötre felgyűlt csoportja, sőt még az az egyetlen békáláb is járta a maga furcsán vonagló hatyútancát Rudikám szájüregében. Ez az a pillanat, amikor a báméskodók közötti tizenéves lányok kivétel nélkül rókázni kezdtek. A többiekben nyolcvan százalék az undor, húsz százalék a sajnálat. Nem kell elsietni semmit. Rudikám kilenc órakor kezd sírni, de ez nem sírdogálás, nem nyöszörgés, nem nyafogás, hanem vulkán. Nyitott szájával zokog, segítségért bömböl, s a szeméből ömlő könnyek rácsepegnek kopottas, ám tiszta ruhájának nagy öltésekkel felvarrt foltjaira. Ekkor már nyolcvan százalékra növekedett

e munka kiváló produktivitásához szükséges sajnálatalap. Megpróbáltuk azt a verziót is, hogy szája szögletéből kilógjon a félig elfogyasztott békáláb, de a hatás elmaradt, sőt a tizenéves lányok ismét görnyedezni kezdtek. Rudikám viszont addig ette a békát, amíg teljesítette az aznapi tervelőirányzatot.

Daday közben a szemben levő gyalogátjárón teljesített szolgálatot. Noha impulzív alkat volt, s nehezen tudta eltitkolni permanens emberundorát, amely látványosan virított az arcán, sikerült beállítanunk egy bizalomgerjesztőnek mutatkozó, hajnali órákban és mondjuk a késő délutáni szürkületben használható jovialis arckifejezést. Daday a járdán topogó öregasszonyokra specializálta magát, akiket sorban átségített a túlsó oldalra, s az a két perc bőven elegendőnek mutatkozott az ingóságok átvándoroltatására. Dadaynak már-már minden sikerült. A táska teljes tartalma, a kalap alatti hajcsat, a ruhazsebben szunnyadó zsebkendő, de az igazi trófea egy sötétszürke télikabát volt. És Daday mégis kedélybetegségben szenvedett, mert a nagy teljesítmény sosem sikerült, nem tudta ugyanis leálmodni a ruha alól a kombinét, noha ezt Jolánkával többször kikísérletezte.

Rendszerint az istálló ajtajától indultak el a tehén felé. A táv közepe körül tarthatnak, amikor Daday „Jaj, egy autó!” felkiáltással magához rántotta Jolánkát, gyors mozdulattal benyúlt a télikabátja alá, s megpróbálta kibányászni Jolánka kombinéját a ruhája alól. A próbaszakaszok napjaiban a szőke már a tehén hátán elmélkedett az élet értelméről, a kopasz is a helyén volt, de az esemény láttán ideiglenesen lemondtak ego-centrikus világnézetük vulkanikus megnyilvánulásairól, és feszült figyelemmel követték a dolgok alakulását. Nem volt könnyű munka. A kísérletezések első konklúziója az volt, hogy meggörnyedt emberről nem lehet letépni a fehérneműt, tehát Jolánkát egyenesen kellett tartani a manőver folyamán. Ebből a célból bele kellett markolni a hajába, s a megragadott tincset felfele húzni, hogy teste íjként feszüljön ég és föld között. Daday szabadon maradt kezét bevezette Jolánka ruhája alá, s mindössze húsz másodperc állt rendelkezésére, hogy a kombinét lerántsa a nő válláról. Jolánka igen kellemes alanyknak bizonyult, testi felépítése kimondottan arra predesztinálta, hogy a kísérletek aktív részese legyen, ugyanis csenevész mellzacskói nem akadályozták a kombiné útját lefele, arról nem is beszélve, hogy Jolánka apatikus beletörődéssel vette tudomásul, ha Daday az igyekezet hevületében nem a kombinéját fogta meg, hanem a húsába markolt. Jolánka ilyenkor egy kicsit fatarósan nézett, s máris lehetett előlről kezdeni a kísérletezést. Másfél nap után már elég szép eredményeket értek el, egyetlenegy technikai kérdés várt megoldásra, nevezetesen a földre trottyantott kombiné birtokbavételének módozata, ehhez ugyanis fel kellett emelni a nőt a levegőbe, aminek a megindoklása volt nehezebb, vagyis hihetővé kellett tenni a bizzarr magasba emelkedés szükségyszerűségét. Ez, Jolánka esetében, nem okozott gondot, „Ugorj!” – mondta Daday, s Jolánka máris szőcske volt, viszont egy topogó öregasszonyt nehéz lesz rávenni az ugrándozásra, nagyon hülye kell legyen ahhoz, hogy három másodperc alatt elhiggye, hogy a gyalogátjárón átszáguldó gépkocsik fölött lebeg az ígért földje.

Elérkezett a nagy nap. Rudikám ette a békát, ötvenen figyelték őrjöngő zokogását, az utca figyelme teljes egészében Rudikám felé fordult, a minorita templom bejáratát elzárták a bámeszkodók. Ez volt az a pillanat, amikor Daday megdöbbenően élvetegre sikeredett vigyoraival karonragadta áldozatát. Az öregasszony egy kicsit testesebb volt az ideálisnál, viszont előnyére szolgált, hogy szemüvegének nyolcdioptriás lencséi mögül jovialitásból fakadó mosolynak vélte Daday kínvigyorát. A gyalogátjáró közepéig semmi említésre méltó eseményről nem tudok beszámolni, a munkakörülmények – hogy úgy mondjam – ideálisak voltak, nem bánánhéj, sem egyéb közép-

vagy távol-keleti szemét nem akadályozta a közlekedést, a nap bearanyozta a horizontot, Daday bearanyozta az öregasszonyt, Rudikám bearanyozta a bikát, s én, testvérek, én, aki a munkafolyamatok megszervezőjeként tisztes távolságból szemléltem az eseményeket, átéreztem a felemelő pillanat áhítatát, a haza is átérezte volna, ha idenézett volna, de a haza most reám bízta ezt a dolgot, mert én vagyok az egyedüli kombinéhecc-szakértő ebben az országban. (Világhírű bölcselők mondták: „Bilihecc plusz békahecc plusz kombinéhecc egyenlő demokratikus kibontakozás.”)

És elérkezett az a pillanattöredék, amikor Daday jól begyakorolt mozdulattal magához tépte az öregasszonyt, egyik kezével belemarkolt őszes hajába, s amikor teste felvette az újformát, mindössze négy másodperc telt el az akció kezdetétől. Valószínűnek látszott, hogy Daday többnek érezte az eltelt időt, s noha természetes egyszerűséggel nyúlt be az öregasszony lába közé, a premier idegfeszültsége hatással lehetett munkába állított kezének mozdulataira, ugyanis megragadta a kombinét, de valahogy a ruha széle is a kezébe akadt, s együtt tépte le mindkettőt az öregasszony testéről. Na most. Kétféle ember van. Az egyik már az előbb jelzett pillanatban elrohan, a másik elveszti a fejét, és újabb baklövést követ el. Könnyű kitalálni, hogy Daday nem vette lábát a nyaka közé, hanem ráordított az öregasszonyra: „Ugorj!” Fájdalom, az öregasszony nem vett részt az istállóban lefolytatott kísérletsorozaton, és nem volt hajlandó szöcskévé változni. Pedig jobban tette volna, mert Daday felháborodott az engedetlenségen, s ennek az lett a következménye, hogy Rudikám hiába tömködté a szájába az egész békát, a bábéskodók figyelme nemhogy megoszlott volna, teljes egészében Daday felé fordult, aki az elkövetkezendő pillanatokban a nyakában viselte a kétségbeesetten kapaszkodó öregasszonyt, majd rohanni kezdett vele a templom bejárata felé. A szerencsétlen nő csak akkor vette észre, hogy szétnyílt télikabátja alatt anyaszült meztelen, amikor földet ért a lába, de akkor aztán velőtrázó sikoltozásba kezdett. Ekkor már jó ötven méterre eltávolodtam a helyszíntől, Daday húsz méterre mögöttem szaladt, s az a hülye Rudikám is ott ügetett mögötte a félig szétmarcangolt békával a szájában.

Az istálló csendjében megnyugtató kép fogadott: Jolánka természetesen újra csak önmagával foglalkozott, a szőke és a kopasz igen mereven nézték egymást. Kénytelen voltam levonni a konklúziót: a demokratikus kibontakozás még várat magára.

*

A legmozgékonyabb szagok között igen jeles helyet foglal el a tehéntrágyáé. Azért mozgékony, mert ha egyszer kapcsolatba kerültél vele, soha többet nem hagy magadra, szerelemittasan követ mindenüvé, egyszóval magaddal viszed egy életen át.

Már a kopasz házában laktunk mindannyian, azaz én, Daday, Rudikám és a kopasz rokonszenves exfelesége, amikor egy nap megéreztem, hogy valami olyasmi közeledik, amely valamikori életem tartozéka volt, mondhatnám aktív részese, azaz ő, a megszemélyesedett tehéntrágya. Hárman álltak az ajtóban: a kopasz, a szőke és Jolánka.

– Szeretjük egymást – mondta a kopasz, miközben szorosan fogta a szőke kezét.

Jolánka csüggedten ingatta lófejét, és fatarósabban nézett, mint valaha.

– Én már senkinek sem kellek – suttozta maga elé.

A kopasz rokonszenves exfelesége válaszként derékon kapta Jolánkát és végigtanogzott vele az előszobán. Elnéztem, hogy jó másfél óra hosszat szorongatták egymást, de nem tiltakoztam ellene, a női degeneráltságban ugyanis van valami rokonszenvesen atavisztikus vonás, s éppen ezért olyan látványosan emberi.

Örömittasan jelenthetem tehát: ismét együtt volt az egész család. Egyetlenegy dolgot nehezményeztem, nevezetesen Rudikám szemében a ragyogást. Én is ragyogtam,

sorba vettem az érkezőket, hiszen lelkem egy-egy darabkája volt mindahány, ám Rudikám ragyogásában volt valami diszkriminatív, ugyanis szeparatista jellegű örömhullámokat árasztott magából, amelyek mind-mind a kopasz felé irányultak, s néha a szőke felé is.

Testvérek, nálam az erkölcsös életvitel nemcsak elméleti kíváncsiság, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is. Egy ideig csodálkoztam a család, hogy két szektorra osztottam a tagokat, a szigorú következetességgel vigyáztam arra, hogy a női s a férfi-szektor tagjai külön sarkokban térjenek nyugovóra. Morogni morogtak ugyan, de szó nélkül teljesítették óhajomat. Csakhogy milyen az éjszaka? Az éjszakának megvannak a maga íratlan törvényei, az éjszaka a politikai lotyók és az egyszerű lotyók melegágya. A politikai lotyó, mint fogalom, a diplomácia szférájából vétetett, a konkrét esetben arról van szó, hogy diplomáciai megfontolásból lotyósítanom kellett szellemi önmagam, amikor a két fentemlített szektor létszámát és a személyek hovatartozását megállapítottam. Úgy vélem, hogy sikerült kizárnom a legkényesebb buktatókat, azaz minimálisra csökkentett rizikófaktorral dolgoztam, amikor a női szektorba – Jolánkán és a kopasz rokonszenves exfeleségén kívül – besoroltam a szőkét is, aki bikavadító rúzsokat kent az ajakára. És jött az éjszaka, és megindult a koslatás. Alig csendesedett el a ház, hallom, hogy a kopasz csettint. Na mondom, vajon miért csettint a kopasz? Nem fogjátok elhinni, testvérek, a szőke megindult négykézláb a csettintés irányába. Alig telt el néhány perc, megint hallom, hogy csúszkál valaki, ezúttal csettintés nélkül; a kopasz rokonszenves exfelesége valószínűleg arra gondolhatott, hogy Daday előbb-utóbb csettinteni fog, így hát Daday ágya mellett kushadva várta a jeladást. Be kell látnom, hogy Jolánka egyedül érezhette magát a kiüresedett női szektorban, de arra nem készültem fel, hogy különösebb jelzés nélkül ő is nekiveselkedik, s egyszer csak hallom, hogy megkopogtatja az ágyam oldalát.

– Mit akarsz? – kérdeztem.

Hülye kérdés volt, mondhatnám azt is, hogy megfontolatlan vagy felesleges, mert Jolánka tekintetéből ugyan nem lehetett százszázalékos biztonsággal kiolvasni jöveteleének célját, de kétségtelen, hogy Jolánka nézése fataroid jellegű volt. Nem volt mit tenni, megengedtem, hogy felkuperodjék az ágyam végébe. Csakhogy milyen az ember? Nem hiába mondják, hogy sötétben minden csatakanca csikócska, a konkrét esetben elképzelhető, hogy poézissel telített Noémiket, Csillákat és Emeséket vélsz érezni a Jolánka-féle némberekben. És nagyon jól megmasszírozta a lábamat. Nagyon jól. E felejthetetlen masszázs emlékével feküdtem le másnap este, s amikor Jolánka ismét kopogott az ágyam oldalán... Az vesse rám az első követ, akit golya hozott a világra. Viszont nincs az a masszázs, amely képes volna teljesen megőrizni a pácienszt. Valamelyes extatikus hevület vagy bávatag elpilledés elképzelhető, sőt emlékezetes nyögdéscselések is fémjelezhetik a masszázs varázslatát, de ez nem szülhet nőszülési szándékot, ugyanis az ember nem veheti feleségül a masszírnőjét, nem osztály-hovatartozási megfontolásból, hanem, mert nem célirányos az ellenzék soraiból nőszülni. Viszont azért tudomány a politika, hogy a nem létező szándékot körültekintő megfontoltsággal próbáljuk megfogalmazni, az én esetemben ez azt jelentette, hogy megkértem Jolánka kezét. Ezt nálam – hogy úgy mondjam – diplomáciai fogásként kell kezelni, és lám, milyen igazam volt, mert nagyon nagy különbség abban a hitben megdőglenni, hogy a kurvám fojtott bele egy fél kád hideg vízbe, vagy abban a tudatban elhalálozni, hogy szeretett arámnak köszönhetem a majdani reinkarnációt.

De ez a jelenet már a Daday-diktatúra szerves része volt, amelyről később óhajtok értekezni, az én diktatúráim, az emberarcú, jelképekben működött, mindenki örömeére és

megelégedésére. Ezt azért merem kijelenteni, mert a család tagjai igen türelmetlenül várták az esti órákat, amikor a „sokoldalúan fejlett ember” című tanfolyamot tartottam, fekvő pozícióban természetesen. Jolánka és az ex masszírozták a lábamat, Rudikám andalító melódiákat adott elő szájharmonikán, Daday a kopasszal és a szőkével hastáncot járt. Egyszóval mindenki csinált valami hasznosat. A szőke és a kopasz már félprofesszionista színvonalon vonaglott, Dadayt még sarkallni kellett egy kicsinykét, ezért a késő esti órákban, közvetlenül az áhítatra fenntartott percek előtt abban a kitüntetésben részesült, hogy Rudikám végrehajtott rajta egy alapos biliheccet.

Éjszaka aztán megindult a koslatás. Mindenki megkereste a maga nemi szponzorát, Jolánka is kopogott az ágyam oldalán, egyszóval a millenáris hagyományokon alapuló családi fertő harmonikus egzisztenciát biztosított a kormánypártnak és az ellenzéknek egyaránt, miközben én magam éjt nappallá és nappalt éjjé téve vonultam be az emlékezet diadalútján a...

Jaj, nem is tudom befejezni. Pedig ez lett volna a legszebb mondatom. Csakhogy látogatónk érkezett. Miközben lapultam arám ágya alatt, s arám gyakorolta a szakmai egyszeregyet, Daday feltépte az ajtót, utána sorban beoldalgott az egész család, majd Daday szólt, hangjában rémület, kétségbeesés, iszonyat:

– Testvérek, a főnök feltámadott!

*

Ha jól emlékszem, Dadayt egyszer igen fontos tényezőként emlegettem családuink össz-szellemiségében. Ezúttal sem tagadta meg önmagát, amikor tudományos felmérést kezdeményezett feltámadásom bekövetkezésének módját és időpontját illetően. Ebből a célból felszólította a család tagjait, hogy vetkőzzenek le. A szükséavú felszólítást véleményem szerint képletesen kellett volna értelmezni, azazhogy a lelki göncök eltávolítása lett volna a közvetlen cél (mint például az általam gyakorolt emberarcú diktatúra iránti nosztalgia), ehelyett Jolánka és az ex máris kapkodták le magukról a bugyit, amit a kopasz és a szőke egyáltalán nem vett jó néven. Csakhogy milyen a csorda? A csorda olyan, hogy rövid ideig tétován ácsorog, minden alkalommal szüksége van ugyanis egy bizonyos időre, amíg újra és újra rádöbben arra, hogy ő is egy marha állat, s ha a vezérbika énekel, a csordának tercelnie kell hozzá. A vezérmotívumot ezúttal Jolánka és az ex szolgáltatta, a többiek rövid tétovázás után elkezdtek tépni magukról a ruhát, s mire Daday kifejthette volna konkrét elképzeléseit feltámadásom kinyomozása ügyében, a család tagjai felsorakoztak előtte úgyszólván teljesen meztelenül (azért úgyszólván, mert Jolánka ezúttal sem volt hajlandó megválni az órájától).

Senki sem vádolhatja azzal, hogy Dadayt védelmembe veszem, vagy hogy helyeslem tetteinek motivációit, de ezúttal be kell látnom, hogy az előállott eszményi helyzetet ragyogó taktikai érzékkel használta ki, ugyanis rögtön két csoportra osztotta a társaságot: jobbra álltak azok, akik kolompot hordtak a hónuk alatt, balra pedig azok, akiknek semmi sem volt a hónuk alatt. (Kicsit fájlaltam, hogy a rézmozsár jelentősége annyira lecsökkent, hogy a szó szoros értelmében szóba sem került.) Legnagyobb megdöbbenésemre Rudikám négy kolomppal rendelkezett, a többiek is eggyel-kettővel, kivéve Jolánkát és az exet, akiknek vagy nem volt kolompjuk, vagy időben kolomptalanították önmagukat, szakmai alázatból, vagy csak egyszerűen kényszerből, ugyanis mesterségük magas színvonalú gyakorlását megnehezítette volna az állandó kolompolás. (Csak zárójelben jegyzem meg: jobb helyeken megkérdik, hogy kolomppal akarod-e vagy kolomp nélkül, de a balkáni elmaradottságban ez még elképzelhetetlen.)

Dadayt kizárólag a kolomptalanok érdekelték; hosszú ideig nézte őket, de azok nem szóltak, és azt sem tudták, hogy ha valakit huzamosabb ideig néznek, előbb-utóbb bűnösnek fogja érezni magát.

– Hova tették a hullát? – kérdezte Daday.

Jolánka és az ex úgy ölelkeztek össze, mint bábuk a kirakatban, csak az arcukról hiányzott a jövőbe vetett hit. Sírni is egyszerre kezdtek, de ez senkit sem hatott meg, sőt ők maguk bizonyára azon kezdtek tépelődni, hogy vajon hova tették a hullát. Daday intett Rudikámnak, aki igen szolgálatkészen próbált besegíteni az eredményekkel kecsegtető nyomozásba.

– A szemhéj a szem része – kezdte Rudikám, s ez elég volt ahhoz, hogy a hölgyek hisztérikusan felvisítsanak, ám Rudikám nem bátortalanodott el, nyugodtan folytatta biológiai ihletésű rövid expozéját. – Szemhéj nélkül a szem olyan, mintha a szemem nem volna szemhéj. Ez a szem ideális állapota, mert sötétben is ragyog. A szemhéj eltávolítása rendszerint kérésre történik, de elvégezhető parancsra is. Ezúttal ez utóbbi esettel állunk szembe.

Jolánkát sokféle pozícióban láttam, tehenen lógva, ágyban kuporogva stb., de térdeplő helyzetben még soha. Volt valami szűzies benne, ahogy összekulcsolt kézzel felnézett Dadayra, nem egy szüzességi fogadalomban élő leprásra gondolok, hanem egy poézissal telített igazi Noémira, Csillára vagy Emesére, ám Dadayt még ez sem hatotta meg, leintette ugyan Rudikámat, de ő maga vette át a szót:

– Csak annyit akarok mondani – közölte –, hogy a sikkes paradicsommadarak le-targikusan szomorkás kantilénája öncélúan autofetisizáló bőffintés, amelynek indítékait a kulináris hobby önvesszőző túlfűtöttségében kereshetjük. És azt sem tagadhatjuk, hogy az előttünk térdeplő hajadon gyehennaérzetet keltő költői fordulat, amely tündértánc hangulatú megoldásokban csúcsosodik ki. Kérdem tehát, Jolánkám, hova tetted a hullát?

Jolánkának annyi esze volt, mint egy elbitangolt üszőnek, de az elmondottakból megértette, hogy nagyon nagy a baj.

– A minorita templom ajtajához támasztottam – hebegett a szűz.

– Nem helyeslem – mondta Daday. – Ott gyorsan szagot kap. Hintsétek be borssal és szegfűszeggel, legyen rajta ánizs, sáfrány és kalap. Kettő. Egyik a szemébe húzva, másik ölben tartva. Amíg odaérünk, legalább jövedelmezzon valamit. Utálom a tétlenül üldögélő hullákat.

– Lehetne belőle fűszeres szappanbuborék – lelkesedett a szőke.

– Ó, te kis bohó – kedveskedett a kopasz, s miután megműtyürészte a szőkét, kéz a kézben a többiek után iramodtak ők is.

Fontos bejelentést teszek: a földi élet a korlátozott lehetőségek szimptómájával küszködik. Minden viszonylatban. Vegyük például Dadayt. Gondolom, mindenki előtt világos, hogy legelemibb feladataink egyike: békét csempészni Daday lelkébe. Engem nem tévesztenek meg a szavak. Nagyon is tisztában vagyok vele, hogy a sikkes paradicsommadár és a kulináris hobby egy lelkileg megviselt ember vergődésének kivételülése. Azért korlátozottak a lehetőségek, mert ebbe a lélekbe csak úgy lehet maradandóan békét és megnyugvást hozni, ha megszüntetjük a testet, amelybe e zaklatott lélek rendeltetett. Persze számolni kell az esetleges bonyodalmakkal is. Először is igen nagy annak a valószínűsége, hogy Daday hulláját felfedezné a külvilág, s ez az én leleplezés-emhez vezetne. De ha elásnám a dögöt a padló alá, még mindig fennáll annak a veszélye, hogy a reinkarnációs egyeletnél elintézné ez a fifikus dög, hogy ne kétezer év.

múlva öltön testet újra, hanem nyolc perc múlva, és egyszer csak megjelenne sikkes paradicsommadárként, hogy kulináris hobbyból megköstölja a fejemet.

A halál utáni élet korlátlan lehetőségekkel kecsegtet. Ne búsuljatok, testvérek. Leszek én nektek millenáris fertő és mosolygó vezérbika, tündértánc és hóhértangó egyaránt, mert csak így maradhatok bennetek örök életű.

*

Az egyedüllét mákonya számomra nem jelenti csupán az egyedüllét mákonyát, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is. Ugyanis én akkor is jól érzem magam, amikor senki felett sem kell uralkodnom. Ilyenkor ragyogó lehetőségeim nyílnak legendás önszuggesztiós módszerem gyakorlására, amelyet a köznyelvben önuralomnak neveznek. Például elhatároztam, hogy nem verem szét az egész lakást, a bútort, a konyhafelszerelést és a személyes tárgyakat épen hagyom. És ez így is volt. Megnéztem jól ezeket a tárgyakat, kézbe is vettem egyiket-másikat, és meg kell mondanom, hogy igen nagy volt a kísértés, különösen, amikor megszemléltem az üveg poharakat és a porcelánkészletet, de még idejében erőt vettem magamon, a módszer most is segítségemre volt, s vágyakozó tekintetemet másfele irányítottam. Persze a dísz tárgyak nem szerepeltek a felsorolásban, úgyhogy teljesen jogos volt azok módszeres megsemmisítése, ami természetesen meg is történt. Az ex szerethette a vázákat és a dísz táblákat, mert negyvenhat darabot találtam a lakásban. Az első húszat a földön próbáltam apróra zúzni, de a szőnyegek miatt ez nem sikerült maradéktalanul. Igen kitűnő megoldást találtam a fentmaradó huszonhat dísz tárgy esetében, ezeket ugyanis az ablakokra dobáltam, úgyhogy az üvegcsörömpölés hangja hathatósan felerősítette az összhangerőt. Miután betörték az összes ablakszemek, a befőttes- és dzsemeskantákat a falon vertem szét. Ez arra is jó volt, hogy egy teljesen új tapasztalatra tegyek szert, amit megosztok veletek, testvérek. Rendkívül lényeges körülmény a sorrend betartása. Vagyis: először a dzsemeskantákat kell a falhoz vagdosni, s csak utána a befőttesöket, mert ezzel az eljárással az alma- és körtecikkecskék a dzsembe ragadva igen kellemes látványt nyújtanak. Sajnos, az esztétikai gyönyör mostanában csak látogatóba jár a szellem házatáján, nekem is le kellett mondanom a műélvezetről, ennél sokkal fontosabb gondjaim voltak. Nem, nem a tisztálkodásra gondoltam. Ezt gyorsan lebonyolítottam, az öltözködésre viszont nagyobb gondot kellett fordítanom, mert egy halott adjon magára, testvérek. Ruha teszi a halottat. Felvettem ünneplő ruhámat, a kopasz szekrényében találtam egy mandzsettás fehér inget, sőt egy fekete csokornyakkendőre és egy pár lakkcipőre is szert tettem. Mit mondjak? Szép voltam. Szép és kiegyensúlyozott. És ez nagyon fontos egy halottnál. A levél is, amit öt példányban írtam meg, és elhelyeztem családom tagjainak személyes tárgyai között, magán viselte egy körültekintő, bölcs és gazdag tapasztalattal rendelkező családfo aggodalmának jeleit.

A levél szövegét nem tudnám igényesen reprodukálni, de néhány lényeges elemére pontosan emlékszem. Először is mocsoknak, azaz ősmocsoknak neveztem a sorok olvasóját. Ennek az volt a célja, hogy felkeltsem érdeklődését a továbbiak iránt, azazhogy olyan idegvibrációt idézzek elő nála, amellyel teljesebbnek érezheti emberi mivoltát. Távol állt tőlem a rokonszenv-hajhászási szándék, amikor tehát „hősök ürülékének” neveztem a címzettet, jelezni akartam abbéli vélekedésemet, hogy jelenlétét, sőt létét olybá veszem, mint kirívó példáját a területi sérthetlenséghez való jog és a szuverenitás megsértésének. Miután imígyen sikerült rögzítenem a jelenhez kapcsolódó tényálladási elemeket, rátérhettem egy olyan jövőkép felvázolására, amely minden bizonnyal elmélyült gondolkodásra készítette levelem olvasóját. Közöltem ugyanis, hogy

ma éjszaka mocskos véréből fogok hörbölni, ezzel – hogy úgy mondjam – kiadtam magam, ami lehet, hogy meggondolatlanság volt, viszont feltétlenül etikus, mert a váratlan sokkhelyzetnél sokkal emberibb a permenens sokkhelyzet, az állandó félelemérzethez ugyanis minden valamire való hullajelőltnek joga van.

És következett halálom egyik legszebb éjszakája. A névtelen levél hatása megfelelt a feltételezéseknek. Az arcokról kisimultak a ráncok (ez az intenzív lelki élet jele volt), ám a test valamivel görnyedtebbnek mutatkozott, mint annak előtte. Nem a Jolánka el-máshzkírozott testére gondolok, azon ab ovo megmutatkoztak a feltámadásom kinyomozásával kapcsolatos atrocitásnyomok, hanem az ugrásra kész, görcsös testtartásra, amellyel a család tagjai várakoztak a törmelékek között; szavak nem hangzottak el, csak sóhajok, a szemek még hajnalig tüzeltek a gyűlölettől.

Reggel hatkor mindenki elhagyta a házat, Rudikám kivéve, akit örnek hagytak hátra. Testvérek, ti nem láttátok Rudikám fülkagylójából előmászni a gilisztát. Én sem. Miután csak ketten maradtunk a házban, várható volt, hogy a giliszta rászánja magát a külvilági vizitre, különösen azután, hogy Rudikám eléggé el nem ítéhető módon rázogatni kezdte a fejét. Persze az is lehet, hogy egy zaklatott idegrendszer bolondos magamutogatásának voltunk tanúi, megfigyelésem szerint ugyanis bizonyos impulzusok hatására a végtagok reszketni kezdenek (a fejet csakis Rudikám esetében sorolom a végtagok közé, az ő feje ovális nyúlvány volt a nyakon, semmi több). Az impulzus ezúttal arám ágya alól indult ki, amelyet közhasználatú kifejezéssel morgásnak neveznek. Nem emlékszem, hogy változatos életutam folyamán előfordult-e még valamikor, hogy morogtam volna, tehát úgyszólván gyakorlatlan voltam ez ügyben, de igen lelkesítő hatással voltak rám a kezdeti sikerek, Rudikám ugyanis elkezdett tangózni a törmelékeken, majd olyan vonagló elemekkel fűszerezte a tapicskolást, amelyek intenzívebb és intenzitásukban egyre változatosabb morgásokra ösztökléltek. Volt egy olyan pillanat, amikor Rudikám arcán megjelent az extázis, nem a rajongó lelkesedés vagy az elragadtatás lelkiállapotának kivételéseként, ugyanis ezen az arcon az örület jelei is megmutatkoztak. Rudikámban az ösztön dolgozott, amikor megpróbált biztonságosabb irányba vonaglni, de az ösztön is baromi volt benne, mert éppen arám ágyához vezette a szerencsétlent. Nincs szándékomban sajnáltatni magam, de amikor Rudikám kezdett lassan becsúszni az ágy alá, olyan jogsértést próbált elkövetni, amely az arám ágya alatti terület sérthetlensége és szuverenitása fölötti évezredes jogaimat vette célba, amely tulajdonképpen csak másfél napos volt, de számomra örökkévalóságnak számított. (Ha az életnek minden perce felér száz év halállal, s ha a halálnak minden perce maga az örökkévalóság, akkor egy másfél napos halál utáni élet valamivel többet ér, mint egy rövidre szabott földi jelenlét.) A zárójelet ne vegyétek rossz néven, testvérek, de Rudikám egyik lába félig benyúlt az ágy alá, ez némileg megzavarta békés magányomat és pacifista életszemléletemet, a morgást is abba kellett hagynom, és az idegen láb látványa tette is sarkallt. Gyorsan és precízen dolgoztam, noha nem volt sok tennivaló, de a precizitás nemcsak kromoszómáim tartozéka, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is. Lényeges momentum volt tehát Rudikám nadrágjának a felhajtása, azaz a boka szabaddá tétele, amelyen igen sikeres harapást hajtottam végre. Az ember az élő világ silány produktuma, mert állandóan az örökkévalóság után áhítozik. Rudikám már nem áhítozott, mert hirtelen belepottyant az örökéletbe. A továbbiakban már csak a rutinmunka volt hátra, azaz Rudikám elszállítása, elhelyezése és bekenése. A legcélszerűbbnek az asztallap mutatkozott, amelyen kiterítettem a derékig levetkőztetett Rudikámat, majd a falról kölcsönvett vérpiros számócadzsemmel csíkokat rajzoltam reá. Nagy siker volt, nagyon nagy siker. Amikor

Daday bevonult a családi sleppel, én már régen a helyemen voltam, jóllakottan, s a jól végzett munka örömétől áthatva vártam a fejleményeket.

Egy kicsit meglepett, hogy senki sem ordított, senki sem nyűszített, a hölgyek sem tépték a hajukat, egyszóval jólneveltségből és önmérsékletből átmenő jegyre vizsgáztatok, testvérek, de ez még az én apai mindenre odafigyelésemnek volt az eredménye, mert a hazának hűséges, életerős, délceg fiúkat és lányokat óhajtottam kinevelni, akik önmegtartóztatásból nem jeleskednek, de az „egy fogkefe, egy feleség” lelkes evangélistáiként győzelemre viszik a mi eredeti demokráciánkat.

A félelem mint összetartó erő jobban szuperált, mint bármikor. Megrökönyödve és ugyanakkor kedvtelve figyeltelek benneteket, testvérek, ahogy család- és hazaszeretettől vezérelve, kart karba öltve sorakoztatok fel az ajtó előtt, hogy immár mindannyian őrt álljatok a vártán, közben az sem kerülte el figyelmemet, hogy Rudikám, akit az a hülye őrzőangyala visszatértett az élők közé, fel-alá sétál a törmelékeken, az acélos tekintetű emberláncba nem hajlandó beállni, ezzel szemben szeparatista megnyilvánulásokra ragadtatta magát, amikor „égre emelte” becsukott szemét, és fel-felkiáltott: „Látlak, tátá, látlak, látlak, látlak!” Többet nem volt hajlandó elárulni a közelmúlt eseményeiből, csecsemősített szókészletét viszont igen figyelemreméltónak találtam, ugyanis tanúi lehettünk egy olyan jelenségnek, amikor a meterialista világnézet túlvilági hangulatot sugall. A dologra Daday is felfigyelhetett, mert Rudikám nyelvi attrakciója nyilatkozattételre készítette.

– Az igék gyakori használata – mondta Daday – vészjóslóan neoromantikus alaphangot kölcsönöz a némileg excentrikus ecsetvonásoknak, noha a halott élőkben van valami megragadó, sokkal életesebbek, mint az élő holtak, ugyanis közösségükhöz való fanatikus ragaszkodásuk terrorisztikus elemekkel telített.

Arra a következtetésre kellett jutnom, hogy Daday kódósítései vitathatatlanul ellenzékiesek, még akkor is, ha ezúttal bossként nyilatkozott. A maszk kifele megtévesztő lehet, de belső énünk még csak nem is tud a pofánkra húzott vigyori vásárfiáról. A fatalitás Dadaynál sorskolonc, csakhogy ő nem tud róla. El sem tudja képzelni, hogy a hóhértangónak nem aktív részese lesz, hanem passzív szemlélője csupán. Legfeljebb olyan mértékben lehet kivételezett, hogy nem közös fürdőkádban, hanem egy, csakis az ő számára kiutalt fürdőkádban követheti majd a H₂O terrorisztikus sétifikálását a légzőszervek labirintusában.

*

Rájöttem arra, hogy a halottaknak vajmi kevés esélyük van arra, hogy politikai lótyóként, jövedelmező hullaként, avagy mosolygó vezérbikaszerepben elősegítsék a demokratikus kibontakozást. Úgy döntöttem tehát, hogy megmutatom magam. Csakhogy apránként akartam megjelenni az élő világban, s ennek módzatait alaposan meg kellett gondolnom. Rangos látványbefogadót kellett hogy keressek, aki elég erős ahhoz, hogy a sokk után életben maradjon.

Arra már régebben rájöttem, hogy az ösztön és az intuíció közötti ármánykodásban mindig a véletlen tartja kézben a kormánykereket, a tudat ezek után battyog, s csak arra jó, hogy kommentálja a végkifejletet. Ösztönöm ezúttal azt diktálta, hogy kezemet nyújtsam ki az ágy alól, és lengessem meg Jolánka arca előtt. Ezzel szemben intuíciónak az volt a véleménye (feltételezem, hogy a tudat is belekontárkodott a dologba), hogy a szívszélhűdés a halál egyik legbecsületesebb neve, viszont Jolánka és a becsület között mélyenszántó ellentmondások feszülnek, így a kézlengetéses figurát Jolánka semmiképpen sem érdemelne ki. És a lábhecc? Ez az, testvérek. A lábhecc hatása

egyenértékű a biliheccével. Csakhogy a lábheccnek szigorúbbak a törvényei. Kívülről nézve persze, mert belső szemmel természetesen és magától értetődően a testcselek. A mi esetünkben az a szabály, hogy két lábbal kell átfogni a nő derekát. S ezt a figurát úgy kell végrehajtani, hogy a nő ne tudjon róla. Mármost előtte. Arról viszont nem szólt a fáma, hogy kötelező-e a meztelenkedés, avagy a prűdebb légyottosok teljes polgári öltözékben is megpróbálhatják a mutatványt. Tekintettel a kevésbé optimális körülményekre, az utóbbi megoldást választottam, azaz zakóستól, lakkcipőstől és csokornyakkendőstől csúsztam be Jolánka mellé az ágyba, az egyik lábamat áttettem a derekán, a másikat a teste alatt kellett hogy áterőszakoljam, amihez fel kellett hogy emeljem a nőt a levegőbe, hogy lakkcipőm ne hogy beakadjon a lába közé. Lábhecc-tapasztalatokat nem nagyon gyűjtöttem eddig, de a mutatvány igen jól sikerült. Jolánka természetesen felébredt, de nem nyitotta ki a szemét.

– Melyik vagy? – kérdezte lustán, álmosan.

Az erkölcsstan többféle lotyót tart számon. Az egyik azért lotyó, mert lotyó (ez a legrokonszenvesebb, mert világnézete deklarátívan falloszcentrikus), egy másik kategória számára a lotyóság nem egyéb, mint pajzánságra hajlamos kislányok tudatos etyepetyéje (ez olyasmi, mint a professzionista tolvajok között a kleptománia), a harmadik eset Istent idézi koronatanúnak, azt bizonyítandó, hogy a testi kiskereskedés mennyei üdvöztetés, tehát biblikus stichje van, a negyedikfelét nem lehet besorolni egyetlen kategóriába sem, ő a lotyónál is lotyóbb, neve: Jolánka. Az arám.

Néztem a nyakát. Fantasztikus, hogy mi mindenre jó egy ilyen nyak. Például jó mélyen bele lehet harapni, de a fogsornak ilyen jellegű aktivizálása nem alkalmas arra, hogy az undorérzetet ellensúlyozza. Ennél sokkal jobb a csók. Noha jelen esetben a csóknak mazochista árnyalata van, viszont elősegíti a lelki öntisztulást, azaz tündértánc-hangulatot csempész a lélekbe.

Az öntisztulás frenézisében csókoltam Jolánka nyakát. És milyen csókok voltak, milyen csókok! Még az a durcás lotyó is értékelné tudta az élményt, talán azért is, mert csecsemőkora óta nem volt része ilyesmiben. Csakhogy milyen az emlős állat? (Megfoghatatlan, hogy Istennek milyen célja lehetett az emlősökkel, azaz mi végre teremtette őket?) Itt van például Jolánka. Ahelyett, hogy aléltan a megtiszteltetéstől, néma áhítattal hallgatta volna a csókokból kisugárzó szférák zenéjét és angyalszárny-suhogást, inkább megtagadta tartalmas múltját, és abbéli óhajának adott hangot, hogy a nyakán érzékelt akciót kiterjesszem repedt ajakára is. Ebből a célból az ellenzéki emlősökre annyira jellemző agresszivitással fordult felém, s immár nyitott szemmel, igen kategorikus, mondhatnám azt is, hogy revendikatív hangon szólított fel a cselekvésre.

– Csókolj! – mondta, és egyik kezével megragadta a csokornyakkendőmet.

Hajnalodott. Nem merném azt állítani, hogy világos volt, de a kegyes virradat elkezdte sepregetni maga előtt a sötétet. Jolánka is átérezhette a poétikus hangulatot, mert szemében előbb apró cserepekre hullottak a hirtelen képződött jégcsapok, aztán az egyik szeme felszaladt a homloka felé, s ott is maradt. Bántam volna, ha egészen kiszalad a mezőből, vagy ha igen, vitte volna magával a párját is, mert a szinkronia számomra igen tartalmas esztétikai gyönyört jelent. Csakhogy milyenek ezek? Csak az egyik szemük akad fenn. Azért is. Jolánka a szájával sem tudott mit kezdeni, viszont rövid szünet után tovább folytatta a molesztálást: „Csókolj! Csókolj! Csókolj!” És egyre hangosabban, kétségbeesettebben, úgyhogy kénytelen voltam visszacsúszni az ágy alá.

Hallottam, ahogy körülvették arám ágyát, testvérek. „Látlak, tátá, látlak, látlak!” – mondta Rudikám. „Csókolj! Csókolj!” – replikázott Jolánka. Meg kell jegyez-

nem, hogy igen kellemes nyári reggel volt, a langyos szellő akadálytalanul libbent be a lakásba, engem is megkeresett az ágy alatt, és huncutul megcirógatta a szakállamat.

*

Halálom harmadik napján döntöttem feltámadásom időpontja felől. Az eseményt aznap délutánra időzítettem, számítva arra, hogy az általam feltételezett események minden bizonnyal bekövetkeznek. Délelőtt egyedül tartózkodtam a lakásban, volt időm alaposan körülnézni. A kupacokba összesepert cseréphalom, a falakat díszítő dzsem- és kompótmaradványok, valamint a kínos pedantériával bezúzott ablakszemek látványa átértékelt bennem bizonyos elveket, amelyek eredetileg megkímélték az átlényegüléstől a bútorzatot, a konyhafelszerelést és a személyes tárgyakat.

Be kell vallanom, hogy mélyen megrendültem, amikor az asztal vádolon rám emelte azt az egy szál kockaszemét. Nem tétováztam egy pillanatig sem, rohantam ki a faskamrába, előkerestem a fejszét (a koporsó még mindig ott volt), hogy eleget tegyek az asztal néma könyörgésének, amely a dísz tárgyakkal való nemes szolidaritásból fakadt.

Egyszer már kifejtettem, hogy nálam a produktív munka szentség státusban van, úgyszólván életforma, amely a körületekintő, precíz és megfontolt előmunkálatokon alapul. Szemügyre vettem az asztalt, megállapítottam, hogy négy lába van. Nosza, mondtam. Aztán csak három lába volt, aztán már egy sem. A kockaszemet megpróbáltam egyforma csikokra szabdalni. A szekrények egyáltalán nem okoztak gondot, belemót testük megadó alázattal viselte a fejszecsapásokat. A ruházati cikkek szétszaggatása viszont időigényes feladatnak bizonyult, és be kell ismernem, hogy elég unalmas volt a köténytől a télikabátokig sorban megsemmisíteni mindent. A cipők feldarabolásával is megküzdöttem valahogy, de arra volt gondom, hogy a kedves kis cipőnyelvecskéket meghagyjam az utókornak. Egy kis idő azzal is eltelt, amíg kitaláltam, hogy a csillárt a legeredményesebben a tányérokka tudom darabokra roncsolni. Hej, hogy röpködtek az apró kis porcelándarabok, az üvegcsillár egy ideig tartotta magát, aztán engedelmesen lezuhant a padlóra. A fürdőszoba berendezése és kellékei okozták a legnagyobb gondot. A kazánra mért fejszecsapások viszont ragyogóan beilleszkedtek az összképbe, az ablakkeretek kiszakítása és az ajtók felaprítása gyerekjátéknak tűnt. Jó erőben voltam. A konyhai tűzhelyet aránylag könnyen sikerült felborítani, a függönyökkel megtömtem a vécékagylót. Egy kicsit tartottam attól, hogy a vécé fölötti víztárolóval baj lesz, de mihelyt belecsimpaszkodtam, rögtön elvált a faltól és lezuhant a padlócsempére.

Jóleső érzés töltött el. Már-már úgy nézett ki, hogy teljes egészében eleget tettem az egyenjogúsítás természetes követelményeinek, amikor halk nyikorgással megszólalt az egyik szekrénynek az ajtaja. A nyikorgás a szekrényajtó természetellenes pozíciójának volt a következménye, ugyanis a szekrény feldarabolásakor az egyik ajtót eléggé el nem ítéltető gondatlanságból épen hagytam, s ez, kihasználva a kellemes nyári hangulatot, csak úgy időtöltésből kedves öntudatlanságban lengedezett a levegőben ideoda. A tárgyak szeretete számomra nem jelenti csupán a mindannapjaink élettelen tartozékaihoz való fanatikus ragaszkodást, hanem – hogy úgy mondjam – életforma is. Elindultam hát hajolajat keresni, hogy a sarokzárát megmentsem a nyikorgástól. Nem volt könnyű feladat. Az olaj-, liszt-, cukor-, rizs- és grízállomány a függönyök alatti békés együttélésben tartózkodtak a vécékagyló sötétjében, de a hajolajat, szeszt, kölnit és egyéb fürdőszobai üvegecske tartalmát a mosdókagylóba öntöttem, amelynek az oldalán, a legnagyobb öröömre, felfedeztem egy-két odatapadt olajfoltocskát. És nemsokára újra láthattam lengedezni a szekrényajtót, immár nyikorgás nélkül. A kis

győzelmek, testvérek, lehet, hogy nem jelentenek minden esetben teljes lelki öntisztulást, de a tárgyak hálájára minden bizonnyal számítani lehet.

Semmi sem maradt. Azazhogy majdnem semmi. Ugyanis a Daday ágát és személyes dolgait épen hagytam. Előkerültek az összes kolompok is, azokat egytől egyig elrejtettem Daday paplanja alá, olyanformán, hogy azonnal észrevehető legyen.

Három fáradtságos, de kellemes órát töltöttem el, és íme, újra beigazolódott, hogy a körületekintő, becsületesen végrehajtott munka meghozza a maga gyümölcsét. Nem volt egyéb hátra, mint hogy elrejtőzzek Daday ágya alatt, és várjam családom épelméjű tagjait („Látlak, tátá...” és „Csókolj...” már nem sokat nyomott a latban), hogy kellő elismeréssel adózzanak a tárgyak világában megvalósult igazi demokráciának.

*

Daday ült az ágyán, mozdulatlanul, és feltételezésem szerint lelkében elhamvadt az öröm. Pedig oly kedves volt az a nyári délután. A testvérek körbeállták az egyetlen épen maradt ágyat, valószínűleg merően nézték Dadayt, aztán a paplan alól kikandikáló kolompocskákat vették számba. Bizonyára kézbe vették a kolompokat, mert nemsokára vadul kolompolt az egész család. Kimondottan misztikus volt a hangulat, szavak nem hangzottak el, aztán csak annyit hallottam, hogy néhányan becipelték a koporsót a fűskamrából.

Közben teljesen besötétedett. Tájékozódni nem nagyon lehetett, de igen nagy sürgős-forgásnak lehattunk fűltanúi. Valaki megengedte a fürdőszobában a vízcsapot. Jól hallhatóan a fürdőkádba ömlött a víz, aztán egy idő után elcsendesedett a lakás. Valami dulakodásfélét érzékeltem, majd azt követően lépteket hallottam, amelyek a fürdőszoba felé vezettek.

A szobában csend volt, az ágyon én magam. Egy megőrzött gyertyacsonk fényében ültem Daday paplanán, körülöttem kolompok, arcomon joviális mosoly. Vártalak benneteket, testvérek. Nagyon vártalak.

